

BIJ HET AFSCHIED VAN DRS. S. VAN TUINEN, BURGEMEESTER VAN KAMPEN 1970-1978

door Hans Wiersma.

„ *'Mannenbroeder', maar met een modern beleid.*”

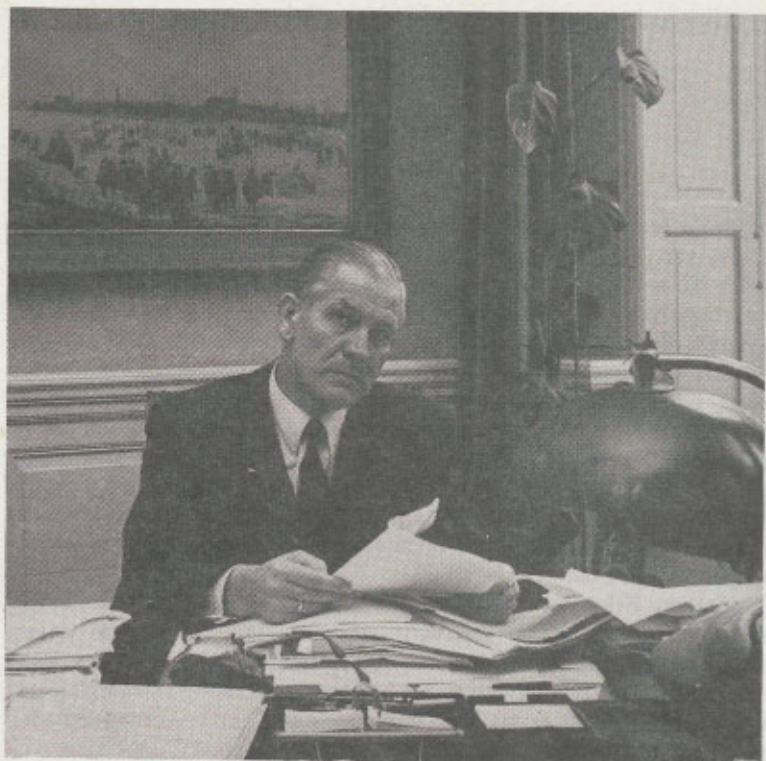
De Rode Jeugd van Kampen was erg negatief in haar verwachtingen van drs. S. van Tuinen als burgemeester van Kampen, bij zijn komst, eind 1970. Nu was die Rode Jeugd bepaald geen voor de Kampenaren representatieve beweging. Zelfs niet voor de politiek links georiënteerde Kampenaren. Zij was meer een opflikkering van maatschappelijke onvrede bij een deel van de werkende (of niet-werkende), ongeorganiseerde jeugd, die inmiddels allang is gedoofd. Maar een feit is, dat die Rode Jeugd –wat onbehouden en daardoor duidelijk– onder woorden bracht wat bij alle, over het stadsbelang nadenkende Kampenaren als overtuiging leefde. Oók bij B. en W. en bij de raad, al toonden die zich meesters in de halve-slag om, toen de Kroon gesproken had 'in zijn ondoorgronde-lijke wijsheid' (zoals drs. van Tuinen nadien nog vaak en niet zonder bin- nenpret, op zou merken).

Deze stoere Fries van middelbare leeftijd, die bijna zijn zilveren burge- meestersjubileum in het 'garnalenstadje' Dokkum had kunnen vieren, paste zo op het oog helemaal niet in de profielschets, die de Kamper raad voor de toekomstige burgemeester had getekend. 'Jong en energiek' zag de geschetste figuur er uit, en dat was naar de Kamper omstandigheden van toen niet verwonderlijk: Kampen zat in het slop.

Stationair

Na een periode van groeigeloof en hoogmoedswaan, waarvan straatnamen als 'Europa-allee' en 'Kennedylaan', kaalgeslagen plekken in het stads- beeld voor moderne bouwontwikkelingen, en la's vol ontwerpen voor culturele en winkelcentra nu nog getuigen, was er een stilstand in de ont- wikkelingen gekomen. Ook in het gemeentebeleid. Externe en interne factoren veroorzaakten die stilstand. De motor draaide hoogstens nog stationair. De wagen moest weer op gang worden gebracht. Daar was een 'jonge en energieke' bestuurder voor nodig.....

Groot was dan ook de teleurstelling, toen in Den Haag een burgemeester voor Kampen werd gekozen, in wie Kampers niets anders konden zien dan een 'promotieburgemeester', die tegen het einde van zijn loopbaan de erkenning van zijn vroegere verdiensten moest ontvangen. Wisten zij, dat ze een man kregen wiens leeftijd geen belemmering zou blijken voor een onvoorstelbare werkkraft, –een man die weliswaar nog iets van een

antirevolutionaire 'mannenbroeder' had, maar die niettemin alert en creatief wist in te spelen op moderne behoeften, ontwikkelingen en mogelijkheden, —een man, die in korte tijd Kampen beter en objectiever leerde kennen dan menige Kamper en kans zag de sterke punten van Kampen uit te buiten, als grondslag voor toekomstige ontwikkelingen? Drs. van Tuinen was in een stad beland, waar de Federatie van Jongeren Groepen (PvdA) een nota 'Kampen stroomafwaarts' deed verschijnen, die nog op 15 januari 1971 aanleiding werd voor een algemeen spuien van onvervulde verwachtingen, op een praatavond onder leiding van het tegenwoordige tweede kamerlid Siepje (nu: Langendijk-) de Jong. Een jeremiade, die thans niet meer naklinkt. De nieuwkomer aan het roer keek verder dan alle geopperde wensen.

Modern beleid

De nieuwe burgemeester bleek zich in hoge mate te interesseren voor

ieder typisch Kamper fenomeen en hij nam er de tijd voor. Talloos waren ook de avonden, die hij offerde om —met zijn vrouw, en wat werd dat gewaardeerd!— Kamper culturele activiteiten te bezoeken. Chauvinistische kneuterigheid of 'insulair denken' heeft het hem overigens niet opgeleverd. Ondanks het historische Kamper wantrouwen tegen Zwolle, was hij een krachtig ijveraar voor het Gewest Zwolle, waarin hij —overigens kritisch— meedacht en meehandelde. Hij begreep ook heel goed, dat een hedendaags industrialisatiebeleid alleen via regionale samenwerking —de S.E.A.R.— vruchten kan afwerpen. Maar, hij bracht de sterke punten van Kampen in die verbanden naar voren.

Aan zijn visie en overredingskracht is het te danken, dat Kampen —teleurgesteld door het ongecompenseerde verlies van het garnizoen en een belangrijke vestiging van de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders— met zekerheid de toekomst van een onderwijsstad, met over 5 jaar zo'n 2000 studenten, tegemoet gaat. Hij zorgde voor de bijbehorende infrastructuur. Voor het eerst kreeg Kampen naast verbeterde accommodatie ook een schouwburgbeleid, en werd ook over het algemeen de aandacht voor de culturele zaken, in het klein en in het groot, verlevendigd.

Natuurlijk had drs. van Tuinen dat alles —en het andere, zoals de stadsvernieuwing— niet voor elkaar kunnen krijgen zonder de medewerking van de gemeenteraad. Weliswaar een praatgrage en met lust polariserende club nachtbrakers, democratisch gekozen met het rode potlood (nee, géén ballpoint) om het college van B. en W. kritisch te volgen, en niet altijd even prettig voor de voorzitter. Maar tot hun eer moet gezegd, dat ze hun voorzitter uiteindelijk in zijn visie hebben willen volgen.

De pers

Modern was het burgemeestersbeleid ook ten aanzien van openheid, openbaarheid en voorlichting. Drs. van Tuinen was zeer 'pers-minded' trouwens. Dat mag op deze plaats toch wel gezegd. Kritiek van de pers kon hij bijzonder goed verdragen. Anderzijds was het voor de journalisten een geweldige stimulans te weten, dat hij alles las, tot en met de cursiefjes en de dialectrubrieken. Hij gaf telkens, beslist onopzettelijk, getuigenissen af van het feit, dat hij alles gelezen had.

Zijn nieuwjaarsartikelen waren meer voor de journalisten bedoeld dan voor wie ook. Bij een lezersonderzoek van onze krant werd eens aan de deelnemers gevraagd, wat zij van de nieuwjaarsbijdrage van de burgemeester dachten. Eén geenqueterde antwoordde: „Waardeloos! Grapjes van vriendjes onder elkaar”. —Die man was klaarblijkelijk een minder goede krantenlezer dan de burgemeester, maar zijn antwoord was wel typisch voor de verhouding 'eerste burger'-pers.

Bekend is trouwens, dat zijn toespraken (moeilijk voor verslaggevers

adaequaat te 'verslaan'), bij verscheidene toehoorders onaangenaam overkwamen. Ze waren altijd creatief, sprankelend van associatieve vindingrijkheid, door 'springerigheid' voor sommigen moeilijk te volgen, en plagerig. Vandaar het negatieve effect op sommigen, en daar komt dan meteen de eerder aangeduide 'mannenbroeder' om de hoek kijken: ze voelden zich door een autoriteit in plechtig zwart, belachelijk in de hoek gezet.

Het Ambt

Een 'mannebroeder' was drs. van Tuinen eerst recht, in zijn pretentieuze visie op het burgemeestersambt. Die visie (in moderne ogen een beetje een feodale, en dat bij zo'n vooruitstrevend man) bepaalde zijn optreden tegenover vele anderen. En dan is het niet het veelvuldig gedragen decorum van zwart colbert en ambtsketen, en nog veel minder de trouw, waarmee hij —met zijn vrouw— 50 jaar gehuwden of hoogbejaarde jarigen bezocht, waarop de kritiek zich richtte.

Als de genoegelijke nestor van de Kamper raad verklaart, dat hij de burgemeester 'niet zo'n amicale man vindt', en als secretarie-ambténaren zeggen: „hij ziet ons alleen staan als hij wil” of „hij is een genadeloze perfectionist en eist van ons, dat wij onmiddellijk aan zijn bevelen gehoorzamen”, of ook: „als het hem niet naar de zin is, striemt hij ons met zijn sarcasme”, dan krijgt zijn portretschets de trekken van een autocraat ('regent' is tegenwoordig ook een passend scheldwoord).

Was het 'hoge burgemeestersambt' voor drs. van Tuinen werkelijk de principiële grondslag waaraan hij zijn gezag ontleende? Niet zijn persoon en zijn persoonlijke kwaliteit? —Dat zou dan wel echt een 'mannenbroeders-mentaliteit' zijn.— Maar is de keuze van een principe niet dikwijls veeleer psychologisch bepaald dan door koele overtuiging? Bijvoorbeeld als 'Gordiaanse' oplossing voor communicatieproblemen? M. W. Schakel („De burgemeester in de kleine gemeente”) zegt: „Eenzaamheid is een prerogatief van hen, die in hoogheid zijn gezeten. Ze bedreigt ook de burgemeester en zijn vrouw”. (Mevrouw van Tuinen lijkt ons —tussen haakjes— de dreiging het minst te voelen. Zo kan zij vaak haar man dienen door —naar zijn eigen getuigenis— 'zijn gezicht te redden').

Schakel zegt elders in zijn boek ook nog, een Frans spreekwoord vertalend: „Niemand is groot voor zijn kamerdienaar”. Dat betekent, dat een kamerdienaar een dodelijk gevaar —psychologisch vooral— kan worden voor wie als 'groot' wil (of moet) functioneren. Zoiets kan definitief iemands habitus bepalen.

Positief

Overigens heeft een en ander het functioneren van het Kamper ambte-

lijk apparaat niet belemmerd. Wie zijn oor daar te luisteren legt, kan ook heel veel positieve getuigenissen over de communicatie tussen burgemeester en ambtenaren opvangen. Over diens behoefte zich door zijn ambtenaren te laten adviseren bijvoorbeeld. Weliswaar beslist hij dikwijls anders dan de adviezen aangaven, maar uiteindelijk kan hij zijn adviseurs dan toch weer bovenmate verwonderen door een plooibare bereidheid, toch zijn standpunt te herzien. En zijn eerder genoemde 'genadeloze perfectionisme' belet hem niet goed te kunnen delegeren als hij vertrouwen in de afloop heeft.

Het meest onverdacht positieve getuigenis is wel —als onze constatering juist is— dat mensen uit het ambtelijk apparaat, die het meest te lijden moeten hebben gehad onder de negatieve kanten van de communicatie, nu het hardst roepen om de organisatie van een passende afscheidshuldiging. Wellicht omdat zij beter beseffen, en beter hebben onthouden door hun betrokkenheid, hoeveel burgemeester drs. S. van Tuinen in zijn zevenjarig regime voor zijn en hun stad tot stand heeft gebracht.